

באחות עינים – ולא נגע צו ולא היוק, אלא דנדמה לאצו כאלו נשחט. לפי שלא היה רוצה ליגע צמעיים, שלא יהפך צקן. צנא – סל דאנקורי – עופות שנשחטו רגליהן צארכובה למטה, או למעלה מארכובה, ואין העצם יוצא לחוץ. וצמעות הגאונים מלאמי: עוף שמור הוא מים הוא, וצמעותו חכרצרות לצנות, ועל שם כך נקרא אינקורי, שהוא מנומר כמו ניקוב, פינטור"א, וצעיר הוא יש מהן. בצומת הגידין – שיהו ששה עשר חוטין קיימין, כדאמרין צפרק "צמעה המקשה" (חולין ע"ג), והוא צשפולו של עצם השוק סמוך לארכובה. יד – כסף. שמוטת ירך – צוקא דאטמא דשף מדוכתיה ואיעכול ניביה [חולין נ"ג]. שמוטת גף – פרק עליון המחומר צגנה. טרפה – דחיישין שמה ניקב הריאה. לפי שהריאה נחצלת צין הצלעות, וקרום הצד כן ודק צין אלע ללעל, וכשצומת גפה מתחלקת הריאה עם הגף. תיבדק – הריאה מכניס קנה דק צגנרת ונפיה צריאה, ואם הרוח יוצא – טרפה, ואם לאו – כשרה. כעלה של וורד – דקה ואדומה. בין אגפים – צין כנפיה. דלא מיטריף בה – אם ניקצה. כנגדן בעוף – אלמא, ניקצה הריאה דנחמה – הוא הדין לעוף! לא לינפל – אם נפלה מן הגוף, דלמין [חולין נ"ג] צריכה צדיקה – און צריך לצדוק צריאה. ולא ליחמר – צנפלה לאור, שצדקין המעיים שמה הוריקו – און צריך לצדוק הריאה.

תוספות

שמוטת יד בבהמה כשרה – והוא הדין נחטכו, דדוקא נחטכו רגליה טרפה, אבל ידיה – כשרה. ולקמן (חולין נ"ב), נמי אמרין: בעלת חמש רגלים או שאין לה אלא שלשה – הרי זה מום, ואמר רב הונא: לא שנו אלא שחיסר ביד, אבל ברגל – טרפה נמי הוא.

שמוטת ירך – פירש בקונטרס: בוקא דאטמא דשף מדוכתיה ואיעכול ניביה. והדין עמו, דכולה שמוטה דשמעתין באיעכול ניביה איירי בבהמה ובעוף, אבל לא איעכול – כשר. כך פסיק לעיל (חולין נ"ד): והלכתא אפילו אפסיק נמי כשרה עד דאיעכול איעכולי. והשתא נחא מה דנקיט בכליה שמעתין "שמוטה", ולא נקט "דשף מדוכתיה" כדנקט רב מתנא לעיל (נ"ב), משום דרב מתנא אסר בלא איעכול ניביה, אבל הכא דאירי באיעכול ניביה – שייך לשון שמוטה. ולהכי מיייתי לעיל דרב מתנא גבי "אלו טרפות" דוקא, ולא מיייתי דרב יהודה דחכא. ועוד, דרבי יוחנן קאמר לעיל (חולין נ"א): "אלו טרפות" דוקא, למעוטי הא דרב מתנא, ורבי יוחנן קאמר לקמן: שמוטת ירך בעוף טרפה. והוא הדין בבהמה נמי טרפה, מדתני לוי ולא חשיב ליה גבי יתר עליהן עוף. ולא משמע דפליג עליה, מדמקשינן לעיל מיניה אדרב ושמואל. ועוד, דלקמן בסוף שמעתא [עמוד ב]: הלכה רווחת בישראל, שמוטת ירך בעוף טרפה. והוא הדין בבהמה כדפירשית. ולעיל (נ"ב), פסקין הלכה דאפילו אפסיק כשרה עד דאיעכול איעכולי. ולכך נראה דכולה שמעתין איירי דאיעכול ניביה.

לעיל נ"ב, ד"ה באלו). אבל הרשב"א כתב כי לא ניתן לפרש כן, שהרי הנימוק המובא כאן הוא שהצלעות מגינות עליה, והרי במקרים כאלה מוכח שלא הגנו עליה. ופירש כי הכוונה היא שאין טרפות אלו שכיחות בריאה, כיון שהצלעות מגינות עליה, וכפי שהסביר רש"י, שהריאה של העוף, בשונה מבהמה, אינה צריכה בדיקה. וכתב רשב"א כי הטעם שלא הוכרה ריאה בענין נפלה לאור יחד עם לב קורקבן וכדו, הוא מפני שהינה שונה, שאם נחמרו הלב, הקורקבן והכבד ונעשו ירוקים הרי זו טריפה בין בירוק שהוא ככרתי (הקרוי פניו ירוק), ובין בירוק הקרוי שישונו צהוב. ואילו ביחס לריאה – הרי נאמר במפורש (לעיל מ"ב), שירוקה כשרה. ומצד אחר, ריאה שהיא בגוון צהוב טריפה אפילו לא נפלה לאור.

אורח ההלכה

בדיקה רבא בצומת הגידין ניטל אחד הגידים בצומת הגידים בבהמה או בעוף, או נפסק – טריפה, אפילו כל העצם קיימת. נשברה עצם השוק במקום צומת הגידים ויצאה לחוץ, ואין עור ובשר חופים את רובה, אם ברק בצומת הגידים ונמצאו כולם קיימים – כשרה, ויש אוסרים. על פי הסוגיה להלן ע"א. (רמב"ם ספר קדושה הלכות שחיטה פ"ח הי"ז. שו"ע יו"ד נה, א. שם נ"ג, א.)

שמוטת יד בבהמה נשמטו ידי הבהמה מעיקרם – כשרה. (רמב"ם שם פ"י הי"ד. שו"ע יו"ד נ"ג, א.)

שמוטת ירך עצם קולית הירך שניתקה ממקומה ממקום החיבור לגוף – טריפה, בין בבהמה בין בעוף, וכמסקנת הגמרא להלן עמוד ב, שהלכה רווחת היא. וזהו דווקא באופן שנקרבו ניביה (=איעכול ניביה), והם הגידים שבעצם הכף האוחזים בעצם הירך. אבל נפסקו שלא מחמת שנקרבו – כשרה. ויש אומרים שאין אנו בקיאים ב"איעכול ניביה", על כן יש לאסור כל שמוטת ירך, שמה איעכול ניביה. ובאחרונים יש שהקלו בהפסד במקום שאין ספק שלא נקרבו. (רמב"ם שם. שו"ע יו"ד נה, ב וראה בדרכי תשובה סי' ק"מ – מ.)

שמוטת גף בעוף עוף שנשמטו כנפיו מעיקרם, או אפילו אחת מהן – חוששים שמה ניקבה הריאה, וצריך לנפחה ולבודקה, אם היא שלימה – כשרה, ואם לאו – טריפה. כשמואל ור' יוחנן. ועכשיו שאין אנו בקיאים בבדיקה זו – טריפה בכל מקרה. (רמב"ם שם. שו"ע יו"ד נ"ג, ג.)

לא לינפל עוף שנפל לאש – אין חוששים לריאה, ואפילו נשתנה מראה (ש"ך), מפני שצלעותיה מגינות עליה, כגמרא. ויש פוסקים שמחמירים אם נעשתה ירוקה ככרתי. ואין להקל אם לא בהפסד מרובה (פרי"ח). (שו"ע יו"ד נב, א. ועיין בבא"ה וברכת"י).

באחות עינים, כלומר, איחז את עיני האב, כאילו הבן נשחט, אינגיד ואיתנח [נמשך, נמתח האב ונאחז]. עול למעינייה [נכנסו בני המעינים] על ידי התנועה הזו למקומם, וחייטיה לכרסיה [ותפר את כריסו]. ונרפא. צנא דאינקורי דאתיא לקמיה [סל מלא עופות שבורי רגלים שבאה לפני רבא, בדיקה [בדק אותם] רבא בצומת הגידין הנמצא בתחתית עצם השוק, וראה שכל הגידים שלמים, ואכשריה [והכשיר אותם].

אמר רב יהודה אמר רב: שמוטת יד (הרגל הקדמית) בבהמה, כלומר, שנקעה היד ממקומה בכתף – כשרה, שמוטת ירך שיצאה עצם הירך ממקומה בעוף – טרפה. שמוטת גף (כנף) בעוף, שיצאה ממקום חיבורה בגב העוף – טרפה, ומדוע? חיישינן [חוששים] שמה ניקבה הריאה, שמקום חיבור הגף סמוך לריאה, וכשהיא ניתקת יש חשש שניתק עמה חלק מן הריאה, ושמואל אמר: תיבדק הריאה, ואם יש בה נקב הריאה טריפה. וכן אמר ר' יוחנן: תיבדק, ובענין זה מוכחת מחלוקת, חזקיה, בנו של ר' חייא, אמר: אין ריאה לעוף, ור' יוחנן אמר: יש לו ריאה לעוף, וישנה (והיא נראית) כעלה של וורד, דקה ואדומה, בין אגפים (הכנפיים). ושואלים: מאי [מה] פירושו? אין ריאה לעוף שאמר חזקיה? אילימא דלית ליה [אם תאמר שאין לו] כלל ריאה – והא

קא חזינא דאית ליה [והרי אנו רואים שיש לו] ריאה! אלא תאמר שכוונתו היתה דלא מיטריף ביה [שאינו בה טריפה] אם ניקבה – והתני [והרי שנה] לוי בכרייתא: טרפות שמוטת חכמים בבהמה – כנגדן גם בעוף טריפה, יתר עליהן עוף – אם נשבר העצם של הגולגולת, שהוא טריפה אף על פי שלא ראינו שניקב קרום של מוח! אלא תאמר שהכוונה היא שאין לו לריאה של העוף, לא לינפל [דין נפילה]. שאם נפל – אין חוששים שנתרסקה הריאה, ואינה צריכה בדיקה כפי שחוששים באיברים אחרים (לעיל נ"א, ב), ולא ליחמר [דין נחמור]. שאם נפל העוף לאש – אין חוששים שנוכחה הריאה, כמו בשאר בני מעיה שבודקים אם נעשו ירוקים (לעיל נ"א); מאי טעמא [מה טעם הדבר]? אמר רב חנה:

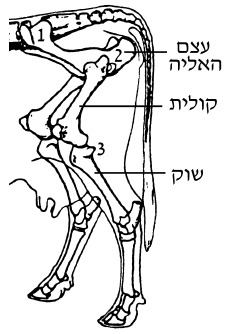
דאיירי באיעכול ניביה – שייך לשון שמוטה. ולהכי מיייתי לעיל דרב מתנא גבי "אלו טרפות" דוקא, ולא מיייתי דרב יהודה דחכא. ועוד, דרבי יוחנן קאמר לעיל (חולין נ"א): "אלו טרפות" דוקא, למעוטי הא דרב מתנא, ורבי יוחנן קאמר לקמן: שמוטת ירך בעוף טרפה. והוא הדין בבהמה נמי טרפה, מדתני לוי ולא חשיב ליה גבי יתר עליהן עוף. ולא משמע דפליג עליה, מדמקשינן לעיל מיניה אדרב ושמואל. ועוד, דלקמן בסוף שמעתא [עמוד ב]: הלכה רווחת בישראל, שמוטת ירך בעוף טרפה. והוא הדין בבהמה כדפירשית. ולעיל (נ"ב), פסקין הלכה דאפילו אפסיק כשרה עד דאיעכול איעכולי. ולכך נראה דכולה שמעתין איירי דאיעכול ניביה.

מסורת הש"ס
א. ראה משנה חולין ע"א.
ב. ראה חולין מ"ב, נ"ד, א-ב.
ג. חולין נ"א, ב.

גרסות

אינגיד בכתי"מ ועוד: **איתנגיד**.
עול למעינייה בכתי"מ: **עיל מעייניה**.
וחייטיה לכרסיה בכתי"מ ועוד נוסף: **ואיתסי**.
שמוטת ירך בבהמה **טריפה** משפט זה חסר בכתי"מ, וכן הוגה בדפוסיים, ובשאר כתה"י מופיע משפט זה לפני שמוטת יד בבהמה, וכן נראה מדברי ראשונים, ראה מאירי.
חיישינן שמה ניקבה הריאה בכתי"מ: **חיישינן שמה תנקב הריאה**.
תיבדק יש בכתי"מ: תיבדק הריאה אם עולה כשרה.
וכן אמר רבי יוחנן תיבדק בכתי"מ ובמקורות משפט זה חסר. וראה רשב"א ורא"ש, שלגרסה זו פוסקים כרב.
לא לינפל ולא ליחמר יש בכתי"מ: לא להחמיר ולא להנפיל.
רב חנה בכתי"מ ועוד: **רב הונא** ויש בכתי"מ: **רב חנא**.

העולם
שמוטת יד בבהמה, **שמוטת ירך בבהמה**

1) שיטת הראב"ד.
2) שיטת רמב"ם.
3) רמב"ן ועוד בשם הראב"ד.

שמוטת ירך בעוף שמוטת הגף בעוף

1) שמוטת גף (כנף).
2) שמוטת ירך.
שמה ניקבה הריאה
ריאות העוף, בשונה מבהמה, דבוקות לצלעות, ומשום כך, פגיעה בחיבור הכנף לצלעות עלולה לפגום בריאה. וראה נספח תמונות עמ' 7.

***פינטור"א** (צ"ל: פינטור"א) מן הצרפתית העתיקה pointure – מנוקד, מנומר.

ורוב צלעות מגינות עליה – רוב ריח הגלעות מגין עליה. שהלכות אינן שוכנות על רחבן אלא על חודן, וכולן רחבן לפניו, והריאה נחנכת ביניהם. של ברבי – חזקיה, שהיה גדול גדולו. ניכר שאינו בקי בתרגומים – אינו רגיל לאכול תרגומים, לפיכך לא ידע אם יש להן ריאה. ולשון גדומתא הוא. נהרא נהרא ופשטיה – אין פשטי

הנהר דומין, זה חריף זה עומד, כך אין מנהג המקומות דומות. ורז, כשרה סבירא ליה, וראה בני פומבדיתא שנהגו צו איסור ולא המירו צפניהם. ורז יהודה מפומבדיתא הוא, וסבר דרז טרפה סבירא ליה. צומת הגידין – מקום שהגידין לומתין, מתחזרין ומתהדקין, לשון "מומן לומתו" דפסחים (מ,א) **אשטריינט"א נלעו. שמוטת ירך בעוף כשר – והרי הכל ניטל, וכל שכן אם ניטל לומת הגידין לזדון! מתניתין ידענא – צפרק "צהמה המקשה" (חולין ע"א): וכן שניטל לומת הגידים לזדון וכל הארכובה קיימת. וכן בעוף – דאם ניטל לומת הגידין טרפה. אמר ליה – רזי אבא: דילמא מדאגמריה רז לרז הונא דשמוטה כשרה, והתם אמר: וכן צעף – שני ליה בין שמוטה לחמוכה, ובשמוטה כשרה ואפילו ניטלה כולה, ובחמוכה טרפה אפילו לומת הגידין לזדון. אמר ליה – רזי ירמיה לרזי אבא. ואת מפרש שמעתין דרב – מדנפשי? לזו דידן הוא, דנפיש אמר רב. אמר ליה אין – לא גרסינן. רזי זירא ורזי אבא תרווייהו מצנל הו, וסלקן להתם, ורזי זירא סליק צרישא. וקאמר ליה רזי אבא: חייך, אחר שעליה מצנל הלום.

תוספות

למה ליה למר כולי האי והא אמר רב הונא אמר רב שמוטת ירך בעוף כשרה – השתא סלקא דעתך דשמוטה וחתוכה הכל אחד. ואף על גב דבהמה טרפה, כדמוכח מתניתין (חולין ע"א), דבהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה, מכל מקום בעוף כשרה. ושמא לא ידע השתא ברייתא דלוי, דכל טרפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף. ולפי המסקנא דמחלק בין שמוטה לחתוכה, ניחא. ולרב הונא אמר רב דמכשירי שמוטת ירך בעוף – כמו כן בבהמה, מדתני לוי ומכשיר אפילו באיעכול נביה, כדפרישנא דכולה שמעתא באיעכול נביה. ואף על גב דאפילו מאן דמיקל לעיל גבי "ואלו כשרות" מודה באיעכול נביה, רב הונא אמר רב מיקל בכלוהו. ומיהו, קצת תימה, דלא מישתמיט בכלה שמעתין למינקט בחד דוכתא שמוטת ירך בבהמה כשרה! ולא מסתבר למימר כלל דנקט עוף לרבנותא. וגם רבי ירמיה שהביא ראייה לדבריו, ואמר ליה: אנא מתניתין ידענא, לא דקדק אלא מהא דאמר רב עלה: וכן בעוף. אבל מהא דאסרה מתניתין בבהמה לא רצה לדקדק ולומר: כל שכן בעוף דזוטר חיותיה. ולכך נראה, דדוקא בעוף מכשיר רב הונא אמר רב ולא בבהמה, ולית ליה ברייתא דלוי. ואף על גב דמקשינן מיניה לרב לעיל – היינו אליבא דרב יהודה. ודוחק.

דילמא שני ליה בין שמוטה לחתוכה – פירש בקונטרס: דשמוטה כשרה ואפילו ניטלה כולה, ובחתוכה טרפה אפילו בצומת הגידין לבדן. ותימה: מה רוצה לומר, שמפרש שאם ניטלה כולה כשרה? אם רוצה לומר שאם ניטל הירך ממקום שהיתה מחוברת באליה – כשרה, וחתוכה דטרפה – כגון באותו עצם האמצעי שבו צומת הגידין בתחתיתו, סמוך לפרק הארכובה הנמכרת עם הראש, ולמעלה הוא תחוב בעצם הקולית שהוא עצם התחוב באליה. ואף על גב דבאותו עצם האמצעי טרפה, מכל מקום בעליון שהוא עצם הקולית כשרה, כדמפרש שחתוכה מכאן וחיה מכאן ומתה. והוה תימה, דאפילו נבלה נני מקריא אם ניטלה ירך וחלל שלה ניכר, כדאמר רבי אלעזר פרק קמא (חולין כא,א), וליכא מאן דפליג, ומה שייך לקרות זה שמוטה וזה חתוכה? שתיהן חתוכות נינהו, כיון דאיירי אפילו ניטלה כולה. והיה לו לפרש כאן בפשיטות, דשמוטה כשרה – כגון דלא נחתכו רגליה, אלא דשף מדוכתיה עצם הירך, שקפץ ממקומו מחורר שבעצם האליה שהוא תחוב בו, אבל נחתכו טרפה אפילו בצומת הגידין!

עיונים

הואיל ורוב צלעותיה מגינות עליה הצלעות של בהמה וגם של עוף שטוחות ורחבות, אלא שבניגוד לצלעות הבהמה, שהן שוכבות על דופן הריאה, צלעות העוף ניצבות לה, וכך נוצר חלל המגן על הריאה (שיחת חולין בהסבר דברי רש"י, לפי הגהת ש"ם: "רוב רוחב", ולא "רוב ריח"). וכן במקום "כולן רחבן לפנים" – "ובולט רוחבן לפנים".

ניכר שאינו בקי בתרגומין רש"י פירש שלשון בדיחות היא, שאינו רגיל באכילת תרגומים, ולכן אמר שאין לעוף ריאה. והמפרשים התקשו כיצד ייתכן שחזקיה לא הכיר את המציאות. יש שכתב כי לא היו רגילים לבדוק את ריאות העוף (ובין שמועה). וראה דור רביעי). יש שכתב כי חזקיה קיבל מרביתו שאין טריפה לריאה בעוף, וכיון שכן סבור היה שאין לו ריאה בכלל, אף שבאמת היתה כוונתם לענין נפולה ונחמרו בני מעיה (דרישה). ויש שכתב שבוודאי ראה בעיניו את ריאת העוף, וידע שתפקידה דומה לזה של בהמה, אלא שכיון שאין לו חילוק אונות, סבור היה כי אין זו ריאה כמו של בהמה, וממילא גם אין בה דיני טריפות ריאה, וכמו טחול בעוף, שאין לו דין טריפה כמו בבהמה (ראה לעיל ג"א, חתי"ס).

נהרא נהרא ופשטיה פירש רש"י שאין זרימה של הנהרות דומה, יש שזורם בחוקה, ויש שעומד במקומו. ולעיל (יח"ב) פירש: כל נהר מתפשט וזורם במקום שהוא רגיל, וכך

הואיל ורוב צלעותיה של העוף מגינות עליה על הריאה; והא (והרי"מ) ממה שאמר ר' יוחנן בתגובה לדברי חזקיה: יש לו לעוף ריאה, וישנה כעלה של וורד בין אגפיים – מכלל הדברים אתה למד שחזקיה שאמר אין לו ריאה סבר דלית ליה (שארין לו) כלל ריאה! אלא צריך לומר, כמו שאמרי במערכא משמיה [אמרו בארץ ישראל משמו] של ר' יוסי בר' חנינא: מדבריו של ברבי (הגדול) חזקיה, ניכר שאינו בקי (מורגל) בתרגומין.

אמר רב הונא אמר רב: שמוטת ירך בעוף כשרה: אמר ליה [ל] רבה בר רב הונא לרב הונא, והא רבנן דאתו [והרי חכמים שבא] מפומבדיתא אמרו שרב יהודה משמיה [משמו] של רב אמר: שמוטת ירך בעוף טרפה! אמר ליה [ל] ברי [בני], נהרא נהרא ופשטיה [נהר נהר והילוכו], כלומר, מנהגים שונים יש למקומות שונים. ודעתו של רב היתה להיתר, אלא שבפומבדיתא נהגו איסור, וכך פסק להם רב. ובענין זה מסופר, אזל [הלך] ר' אבא, אשכחיה [מצא] את רב ירמיה בר אבא דקא בדיק [שהוא בודק] בעופות בצומת הגידין, לראות אם ניטל. אמר ליה [ל], למה ליה למר כולי האי [למה לו לאדוני כל זה?] והא [והרי] רב הונא אמר בשם רב: שמוטת ירך בעוף כשרה, ואם כשכל הירך ניטלה הריהי כשרה, כל שכן אם ניטל רק צומת הגידין, שהוא למטה מן הירך! אמר ליה [ל] אבא, אשכחיה [מצא] את משנתנו אני יודען ועליה אני סומך, ששנינו: בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה (הברך) ולמטה – כשרה, מן הארכובה ולמעלה – הריהי פסולה (טריפה), וכן שניטל צומת הגידין הריהי טריפה, אפילו הארכובה קיימת; ואמר רב עלה [עליה]: וכן בעוף. אמר לו: אי הכי קשיא [אם כך קשה] מדברי רב על דברי רב, שמצד אחד אמר ששמוטת

גרסות

הואיל ורוב צלעותיה בכת"מ ועוד: **הואיל ורוב צלעות** ויש בכת"מ: **הואיל וצלעות**.

חזקיה סבר דלית ליה בכת"מ ועוד: **חזקיה סבר לית ליה כלל**.

אלא אמרי במערכא בכת"מ ועוד: **אמרי במערכא**.

בתרגומין בכת"מ ובמקורות נוסף כאן: **והלכתא כשמואל וכו'**, יוחנן דאמר תבדק וליתה לחזקיה. היכי בדיק לה מביא שפופרת של קנה דק ומכניסה בין קמה שלה ונופח אי מבצבצא טריפה ואי לא כשירה וראה רש"י ד"ה תיבדק.

אזל רבי אבא אשכחיה לרב ירמיה בר אבא בכת"מ: **ר' אבא אשכחיה לר' ירמיה בר אבא** ובחלק מכת"מ: **אמר ר' אבא אשכחיה לר' ירמיה בר אבא** וראה גם להלן עמוד ב.

אמר ליה למה ליה למר כולי והא רב הונא יש בכת"מ: **ואקשי ליה ושני לי ואמינא ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב הונא**.

מן הארכובה ולמעלה פסולה בכת"מ: **מן הארכובה ולמעלה טריפה**. **אי הכי קשיא דרב אדרב** משפט זה חסר בחלק מכת"מ.

לדמא שני לה בין שמוטה בחלק מכת"מ: **ודילמא שני ליה לרב בין שמוטה** ויש בכת"מ: **ולא שני ליה בין שמוטה**.

ואת מפרשת מילי דרב בפירוש אמר רב יש בכת"מ: **וכי את מפרשת מילי דרב בהדיא אמר רב**.

אמר ליה חיי דמר בכת"מ: **אמר ליה רבי חיי דמרי** ובחלק מכת"מ: **אמר בחיי דמרי** [ל].

הירך בעוף כשרה, ומצד אחר אמר שהירך בעוף כדין בהמה, ואם נחתכה הרגל למעלה מן הארכובה – טריפה היא! אישתיק [שתק] רב ירמיה בר אבא, ולא ענה על כך. אמר ליה [ל] ר' אבא: דלמא שני ליה [שנא שונה לו] לרב בעוף בין שמוטה לחתוכה, שאם נשמטה הירך ממקומה – אין זה עושה טריפה, אבל אם נחתכה באמצעה, או אפילו למטה משם – הרי זה טריפה? אמר ליה [ל]: **ואת מפרשת שמעתיה** [ואתה הוא המפורש את הלכותיו] של רב מסברתך? בפירוש אמר רב כך: **שמוטה – כשרה, חתוכה – פסולה**. ואל תתמה כיצד יתכן דבר זה, שהרי פעמים חותכה את הבהמה או העוף מכאן ומתה, ואילו חותכה מכאן ממקום אחר וחיתה (וחיה). מסופר, כי סליק [כאשר עלה] ר' אבא מבבל לארץ ישראל אשכחיה [מצא אותם] את ר' זירא דיתבי וקאמר [שיושב ואומר], **אמר רב הונא אמר רב: שמוטת ירך בעוף – טרפה**. אמר ליה [ל] ר' אבא: **חיי דמר** [בחיי אדוני]. **מיומא דסליק מר להכא** [מיום שעלה אדוני לכאן] לארץ ישראל

כל מקום הולך לפי מנהגו (רש"י). ורבינו גרשום שם פירש "פשטיה" – גשר, שלכל נהר יש לו גשר שלו, כך לכל מקום יש דעה משלו. והסביר רש"י כי דעתו של רב היתה להיתר. וכשהיה בפומבדיתא, שם נוהגים איסור, פסק להם כמנהגם, לפי הכלל, שדברים מותרים שנהגו בהם איסור – אי אתה רשאי להתירם בפניהם (פסחים נ"א,א). ועל כך הסתמך רב יהודה, שהיה בפומבדיתא, כשאמר בשם רב שהיא טריפה.

רב הונא אמר רב שמוטת ירך בעוף כשרה בטעם הדבר שהקילו בעוף יותר מבבהמה כתב הר"ג – מפני שהעוף אינו נשען על ירכו כמו בהמה, משום שכנפיו מסייעות לו (וראה חתי"ס). אבל בעל העיטור כתב להפך, כי בעוף שאין לו אלא שתי רגלים – יש מקום להחמיר יותר מבבהמה. והעירו בתוס' כי דברי רב הונא בשם רב עומדים לכאורה בסתירה למה ששנה לוי בברייתא שלו, שכל טרפות שמנו חכמים בבהמה – כנגדן בעוף, שהרי שמוטת ירך בבהמה טריפה היא. וכתבו למסקנה, שצריך לומר שרב חולק על ברייתא זו. אמנם יש לתרץ (כשיטת הרמב"ם) שגם בברייתא של לוי מדובר רק על מה שמפורש במשנה, ושמוטת הירך לא החכרה במשנה. או שיש לומר (כדברי רש"י לעיל ג"א, ט) שאין לדמות ירך של עוף לזו של בהמה, שאיברים שונים הם (תורת חיים).

מקורות: *אשטריינט"א estreinte העתיקה מצמק.

